

Päiväys: 8.7.1998

Diaarinumero: 1196R0004-53

Maanmittauslaitos
Kalajokilaakson maanmittaustoimisto
PL 29
84101 Ylivieska

Asia YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO HAILUODON UUSJAON
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Hankkeesta vastaava maanmittauslaitoksen Kalajokilaakson maanmittaustoimisto on toimittanut ympäristövaikutusten arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle.

Hanke ja vaihtoehdot

Hailuodon uusjaon tarkoituksena on arviointiohjelman mukaan tukea kunnan ja sen asukkaiden elinolosuhteiden parantamista. Tavoitteena on parantaa maatilatalouden tuotantoedellytyksiä, turvata myös maatilatalouden ulkopuoliset työpaikat, parantaa asuinympäristöä ja turvata erilaisten maankäyttötarpeiden asianmukainen toteutuminen. Arviointiohjelman mukaan tarkasteltaisiin kolmea toteuttamisvaihtoehtoa. 0- vaihtoehtona on nykytilanteen jatkuminen, jolloin uusjakoa ei tehdä. Vaihtoehdossa 1 tehdään uusjako pelto- ja kyläalueella noin 1200 hehtaarin alalla. Tämä vaihtoehto käsittää myös koko saaren metsät ja ranta-alueella rantayleiskaavan mukaisen Virpiniemen - Keskiniemen ja Pohjoisrannan osa-alueet. Vaihtoehto 2 poikkeaa vaihtoehdosta 1 siinä, että piiri- ja salaojitukset toteutetaan aluekuivaus- periaatteella ja että metsäalueella toteutetaan myös rannan suuntaisesti kulkeviksi ajatellut metsätiet. Lisäksi ranta-alueella vaihtoehto käsittää myös rantayleiskaavan mukaisen Marjaniemen ja Pajuperän - Matikanniemen osa-alueet.

Arviointiohjelman asiakirjat

Arviointiohjelman on laatinut hankkeesta vastaava konsulttinaan Ympäristötaito Oy ja Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Hailuodossa laaditaan parhaillaan myös rantaosayleiskaavaa. Vaihtoehdoissa 1 ja 2 uusjako liittyy kyseiseen osayleiskaavatyöhön.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin. Uusjaon toimitusmiehet ottavat arviointimenettelyn tuloksia huomioon tulevilla päätöksissään.

Kuuleminen

Arviointiohjelma oli nähtävillä 29.4 - 20.5.1998 Hailuodon kunnanvirastossa. Lisäksi ohjelma oli esillä Hailuodon kirjastossa ja terveyskeskuksen vastaanottotiloissa. Kuulutus julkaistiin kahdessa lehdessä, Oulussa ilmestyvässä Kalevassa ja Limingassa ilmestyvässä Rantalakeudessa. Kuulutus jaettiin postin välityksellä myös jokaiseen Hailuodon talouteen.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus järjesti arviointiohjelman esittelytilaisuuden Hailuodon liikuntasalissa 6.5.1998. Tilaisuuteen osallistui noin 50 henkilöä.

Arviointiohjelmasta pyydettiin lausunnot Hailuodon kunnanhallitukselta, Pohjois-Pohjanmaan liitolta, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:ltä ja Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolta. Arviointiohjelmasta oli mahdollisuus esittää mielipiteitä ja kannanottoja kirjallisesti Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle 1.6.1998 mennessä.

Lausunnot ja muut kannanotot

Arviointiohjelmasta antoivat pyydetyn lausuntonsa Hailuodon kunnanhallitus, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri. Muita lausuntoja ja kirjallisia kannanottoja jätettiin ympäristökeskukselle neljä.

Hailuodon kunnanhallitus katsoo arvioitavan luonnoksen muodostavan hyvän pohjan arviointiohjelmalle tietyin varauksin. Kunnanhallitus ehdottaa ohjelman toteuttamisvaihtoehtojen määrän nostamista neljään. 0-vaihtoehdon (1) ja uusjaon suorittamisen (4 = luonnoksen vaihtoehto 1-2) lisäksi ehdotetaan:

- 2) Vapaaehtoinen tilusjärjestely ohjattuna -menettelynä voitaisiin soveltaa maapankkijärjestelmää peltojen osalta. Ranta-alueet käsiteltäisiin normaalina uusjakomenettelynä Pohjoisrannan ja ehkä Matikanniemen rantojen osalta.
- 3) Asutettu kulttuurihistoriallisesti arvokkain alue jätetään rakennusryhmineen ja niiden välisine peltoineen kansallismaiseman ydinalueeksi, jossa säilytetään maisemakuvan runkona ja muodostajana oleva vanha maanjako. Alueella suoritetaan vain vapaaehtoisuuteen perustuvat rajajärjestelyt. (Mallin mahdoll. alavariaatioita: historiallisen maanjaon säilyttäminen joko maantien varsilla tai kulttuurimaisemaltaan ja perinteiltään arvokkaimmalla alueella).

Lausunnossa kritisoidaan ohjelmaluonnosta asenteelliseksi ja vaaditaan 0-vaihtoehdon käsittelyä samanarvoisesti muiden vaihtoehtojen kanssa. Myös laadittavien selvitysten ongelmanasettelun tulee olla neutraalia. Kunnanhallitus vaatii, että suunnitelmaa tehtävistä uusista selvityksistä on täydennettävä ja täsmennettävä; taso "tarvittaessa" ei ole riittävä. Kunnanhallitus toteaa, että sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi on ohjelmaluonnoksessa käsitelty ylipäättään puutteellisesti. Kunnanhallitus katsoo, että vaikutusten ulottuvuuden rajausta ei pidä tehdä pelkästään maanomistajiin ja hailuotolaisiin ja että sosiaalisten ja yhteiskunnallisten näkökulmien arvottamisen pitäisi tapahtua pitemmän aikavälin perspektiivillä. Lausunnossa todetaan myös, että sellaisten maanomistajien osalta, jotka eivät käytä maataan taloudellisesti tehokkaasti, perusparannusten hyöty jää täysin teoreettiseksi. Kunnanhallituksen mukaan arviointiohjelmasta olisi syytä täydentämisen jälkeen järjestää uusi lausuntokierros, koska sosiaalisten vaikutusten osalta ei ole esitetty arviointisuunnitelmaa. Lausunnossa todetaan edelleen, että myös matkailun yhteiskuntataloudellista arvoa on mitattava ja huomautetaan, ettei ohjelmaluonnoksessa ole ollenkaan käsitelty jatkotoimenpiteiden vaikutusta eläimistöön. Marjaniemen osalta kunnanhallitus toteaa uuden maankäyttöluonnoksen tekemisen olevan tarpeetonta, koska alueella on jo pitkälle mietitty osayleiskaava ja rakennuskaavaluonnos. Edelleen lausunnossa huomautetaan luettelon Hailuotoa koskevista julkaisuista ja selvityksistä olevan epätäydellisen ja sisältävän paljon yleistieoksia sekä jättävän lukijalle epävarmuuden aineiston käyttötavasta. Taulukoista todetaan, että niistä ei selviä, miten eri mittareiden arvottaminen ja painottaminen aiotaan hoitaa ja että niihin olisi otettava mukaan myös vaihtoehto "ei vaikutusta".

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että uusjaon laskennalliset hyödyt ovat osaksi tulkinanvaraisia, eikä muualla vastaavissa hankkeissa käytettyjä laskentaperusteita voida suoraan soveltaa Hailuodon oloihin. Ratkaisu uusjaon laajuudesta tulee liiton mielestä tehdä ensi sijassa vaikutusarvioinnin perusteella. Liitto muistuttaa alueen seutukaavavaroituksista ja siitä, että kyläalueen seutukaavamääräyksissä on korostettu Hailuodon erityisolosuhteiden huomioon ottamista. Kyläalueen ja rantojen osalta yleiskaavoituksen tulisi olla ohjeena kaikelle maankäytön järjestämiselle. Kaavoituksen yhteydessä laaditut selvitykset ovat käytettävissä YVA-prosessissa, ja toisaalta uusjaon YVA palvelee suoraan myös käynnissä olevaa yleiskaavoitusta. Liitto korostaa, että Hailuodon erityisoloista johtuen 0-vaihtoehtoa on tutkittava tasaveroisena uusjakovaihtoehtojen kanssa. Ainutlaatuinen kulttuuriympäristö on syntynyt pitkälti kiinteistörakenteen ohjaamana, ja tilusjärjestelyt voivat aiheuttaa ratkaisevia muutoksia rakennetussa ympäristössä.

Vaihtoehtoja liitto pitää luontevina. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin merkitystä korostaa liiton mielestä se, että uusjaosta on Hailuodon asukkaiden keskuudessa vastakkaisia näkemyksiä. Esitetyt täydentävät selvitykset vaikuttavat liiton mielestä perustelluilta ja riittäviltä. Yleispiirteistä tarkastelua uusjaon mahdollisuuksista voisi harkita myös muilla rannoilla, joilla on lomarakentamispainetta.

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto toteaa lausunnossaan, että ohjelmaluonnoksessa ei ole arviota selvitysten ja arviointiselostuksen ajankohdasta. Osasto katsoo, että hankkeen herättämien ristiriitojen vuoksi ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten vuoksi on erittäin tärkeää selvittää hailuotolaisten ja myös kesäasukkaiden mielipiteet mahdollisen uusjaon sosiaalisista vaikutuksista. Osallistuminen ei sosiaalisten vaikutusten arvioinnin menetelmänä ole tässä tapauksessa osaston mielestä yksistään riittävä. Tarvitaan myös sekundaarisen aineiston analysointia sekä esimerkiksi haastattelututkimuksen ja/tai osallistuvan havainnoinnin menetelmien käyttöä. Osasto kiinnittää huomiota myös tarkasteltavien vaikutusten taulukkoon. Taulukkoa tulee osaston näkemyksen mukaan täydentää sosiaalisten vaikutusten arvioinnin menetelmin, jolloin tarkasteluun tulevat sosiaaliset vaikutukset saavat konkreettisemmän muodon.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry kritisoi lausunnossaan ohjelmaluonnoksesta välittyvää ajatusta uusjaon vääjäämättömyydestä ja vaatii, että myös uusjaon toteuttamatta jättäminen on asianmukaisesti selvitettävä mahdollisena toteutuvana vaihtoehtona. Luonnonsuojelupiirin mukaan ohjelmaluonnoksessa esitetyt toteuttamisvaihtoehdot ovat raakilemaisia ja yksipuolisia eivätkä esitetyt uusjakovaihtoehdot eroa riittävästi toisistaan. Piiri ehdottaa seuraavia toteuttamisvaihtoehtoja:

- 1) 0-vaihtoehto
- 2) 0+-vaihtoehto eli pääosin nykytilan jatkuminen, mutta vapaaehtoisten tilusjärjestelyjen mahdollisuus
- 3) Uusjaon suorittaminen:
 - a) uusjako peltoalueilla ja rannoilla; rakennettu ympäristö, talouskeskukset lähialueineen ja metsät uusjaon ulkopuolella
 - b) kattava uusjako

Luonnonsuojelupiiri painottaa erityisen keskeistä olevan sellaisen uusjakovaihtoehdon selvittämisen, joka koskisi vain peltoalueita ja niistäkin sellaisia, joilla on vain viljelyarvo. Lausunnossa pidetään tärkeänä selvittää uudisojitusten ja ojitusten kunnostusten vaikutuksia rantavesiin ja huomautetaan, että kuivaustoiminnalla voi olla vaikutusta valuma-alueen muihin kosteikkoihin ja vesistöihin. Luonnonsuojelupiirin mukaan myös eri vaihtoehtoihin sisältyvä liikennesäätömuutos on syytä selvittää esimerkiksi metsätie- ja ojitusverkoston tihtymisen vaikutukset luonnon pirstoutumiseen, kulumiseen, häiriintymiseen ja luonnon rauhaan. Lisäksi ympäristövaikutuksista olisi pyrittävä

hahmottamaan sekä lyhyt- ja pitkäaikaisia että yhdys- ja kerrannaisvaikutuksia. Lausunnossa painotetaan, että uhanalaisten kasvien ja suojelukohteiden ohella on arvioitava myös alueelle luonteenomaisen luonnon ja kulttuuriympäristön monimuotoisuuden säilyminen eri maankäyttövaihtoehtoissa.

Luonnonsuojelupiiri peräänkuuluttaa myös Hailuodon maanjaon ja maankäytön yhteisvaikutukseen perustuvan kulttuurimaiseman ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden pihapiirien säilymisen ja toisaalta menetyksen merkityksen arvioimista. Luonnonsuojelupiiri kritisoi ohjelman taloudellisten vaikutusten esittelyä, mm. väitettä Hailuodon maanomistajille ja yhteiskunnalle uusjakovaihtoehdosta koituvasta lisäarvosta, ja katsoo, että maankäyttövaihtoehtojen kustannus/tuottoanalyysiin tulee lisätä ympäristötaloudellinen vertailu. Edelleen lausunnossa todetaan olevan tarpeellista selvittää eri maankäyttöratkaisujen vaikutukset maatalouden tukiohjelmien käyttämiseen sekä matkailuelinkeinon harjoittamiseen ja sen kehittämismahdollisuuksiin. Luonnonsuojelupiirin mukaan sosiaalisten vaikutusten selvittämisestä on tarpeen tehdä oma suunnitelmansa. Lausunnossa painotetaan, että selvityksessä on huolehdittava siitä, ettei kaikki yhteiskuntaryhmät tulevat huomioon otetuiksi. Piirin mukaan on syytä selvittää ihmisten omia maankäytöllisiä tavoitteita ja miten ne eri maankäytön vaihtoehtoissa toteutuvat. Luonnonsuojelupiiri löytää huomauttamista seuraavista kohdista:

- 4.2.3. syytä korjata siten, että lukija voi päätellä, millaisia vaihtoehtoja ja niiden ympäristövaikutuksia on YVA-selostuksessa tarkoitus vertailla.
- taulukkotekstit 4.3.1 ja 4.3.2. olisi syytä muuttaa, koska erilaisten maan käytöllisten vaihtoehtojen vaikutuksia aletaan vasta selvittämään ja paras ratkaisu on mahdollista valita tämän prosessin jälkeen.

Ei uusjakoa Hailuotoon -yhdistys kritisoi kirjallisessa kannanotossaan ohjelmaluonnosta tutkimusmenetelmien puuttumisesta ja sosiaalisten vaikutusten arviointiohjelman puutteellisuudesta ja esittää, että ohjelma esiteltäisiin muutosten ja parannusten jälkeen uudelleen yleisölle ja järjestettäisiin uusi lausuntokierros. Yhdistys ehdottaa ohjelmaluonnoksen toteuttamisvaihtoehdon 1 tilalle seuraavia vaihtoehtoja:

- 1a) Vapaaehtoiset tilusjärjestelyt koko saarella, viljelyalueilla maanomistajien esittämät perusparannushankkeet, harjajensuojelualueella, metsäteiden kunnostus, talousmetsäalueella metsäautoteiden perusparannus, kunnostusojitushankkeet metsissä, ei rannan suuntaisia teitä, ranta-alueella Virpiniemi-Keskiniemi ja Pohjoisrannan osa-alueella rakennuspaikkojen sijoittaminen ryppäisiin. Tilusjärjestelyissä voitaisiin käyttää maapankkijärjestelmää.
- 1b) Asutuilla alueilla vapaaehtoiset tilusjärjestelyt ja maanomistajien esittämät perusparannushankkeet, muutoin kuin 1a.

Yhdistys pitää tärkeänä historiallisen maanjakoperiaatteen suojelemista ja katsoo, että uusia selvityksiä tarvitaan kyläkuvan kannalta olennaisista ympäristötekijöistä, uusjaon sosiaalisista vaikutuksista ja metsäalueiden teiden vaikutuksista luonnolle. Yhdistys vaatii myös uusia, nykytilannetta vastaavia, tukimuodot huomioonottavia, kannattavuusselvityksiä liikenne-, ojitus- ja tienrakennuskustannuksista ja tuotoista sekä pellon rationalisointikustannuksista ja tuotoista.

Asko ja Aira Sorto katsovat kirjallisessa kannanotossaan, ettei uusjakoa tulisi toteuttaa lainkaan tai se tulisi toteuttaa pelkästään vapaaehtoisin maanvaihdoin. Sorrot kritisoivat uusjaon esittämistä ohjelmaluonnoksessa lähes itsestäänselvytenä sekä uusjaon perustelujen pohjaamista lähes yksinomaan vanhenevaan elinkeinorakenteeseen, maatalouteen. Sorrot painottavat kannanotossaan, että uusjaon ympäristövaikutusten arvioinnin ja toteutusehtojen tulisi olla erittäin yksityiskohtaisesti ja selkeästi määriteltyjä ja rajattuja ennen kuin mitään toimenpiteitä suoritetaan. Sortojen mukaan vaikutukset

kulttuurimaisemaan on luonnoksessa kuitattu liian lyhyesti ja ylimalkaisesti. He katsovat, että myös museovirastolta pitäisi pyytää lausunto ohjelmaluonnoksesta. Jos uusjako toteutuu, Sorrot pitävät tärkeänä vanhan kulttuurimaiseman säilyttämistä näkyvällä kyläalueella sekä eräillä syrjäisemmilläkin alueilla. Kannanotossa kritisoidaan sitä, ettei arviointiohjelmasta ilmene tiettyjä arviointiprosessiin liittyviä asioita. Sorrot pitävät tärkeänä sosiaalisten vaikutusten arviointia ja ilmaisevat huolestumisensa uusjaon vaikutuksista naapurisuhteisiin ja Hailuodon elävään ja toimeliaaseen kyläkulttuuriin. Kannanotossa puututaan ilmaukseen "Tässä yhteydessä on tarvittaessa tarkistettava olemassa olevia kyläalueen ympäristö- ja maisemaselvityksiä": sana "tarvittaessa" tulisi poistaa lauseesta.

Arja ja Risto Passila sekä Jorma ja Siiri Ståhle toteavat kirjallisessa kannanotossaan, ettei Hailuodon uusjako ole välttämätön. Heidän mukaansa suurin osa saarelaisista pitää uusjakoa taipeettomana. He katsovat, ettei maanviljelijöillä ole suurta tarvetta tilusjärjestelyyn ja epäilevät, että viljelysmaiden tarvitsijoiden määrä vähenee tulevaisuudessa. Edelleen kannanotossa epäillään rakennettavien metsäautoteiden tarpeellisuutta pitemmällä aikavälillä sekä rantarakentamisen onnistumista uusjaon avulla, koska tarvittaisiin mahdollisuus rakentaa ryppäisiin. Passilat ja Ståhlet kritisoivat ohjelmaluonnoksen toteuttamisvaihtoehtojen vähäisyyttä ja ehdottavat vaihtoehtoiksi esim. erilaisia variaatioita uusjakoon sisällytettävistä alueista ja vaihtomaapankin käyttöä tilusjärjestelyissä. Jos uusjakoon päädytään, pitäisi heidän mielestään tilusten järjestelyn lähteä vapaaehtoisuudesta. Kannanotossa todetaan, että moniin maa-alueisiin liittyy asioita, joita ei voi mitata rahassa eikä näitä alueita voisi korvata mikään toinen "samanarvoinen" alue. Passilat ja Ståhlet ilmaisevat huolestumisensa uusjaon vaikutuksista pienen yhteisön ihmissuhteisiin.

Juha Markkola toteaa kirjallisessa kannanotossaan, ettei Hailuodossa ole polttavaa tarvetta maanjaon uusimiseen. Hänen mukaansa joidenkin tilojen pirstoutuneisuusongelmat voidaan ratkaista vapaaehtoista tietä. Markkola kritisoi arviointiohjelmaa selvästä puolueellisuudesta ja uusjaon suosimisesta sekä uusjakohankkeen historian vääristelemisestä. Hän toteaa, että hailuotolaisten enemmistön kannoista ja niitä heijastelevista valituksista olisi pitänyt antaa luonnoksessa yksityiskohtaisempi kuva. Kannanotossa katsotaan uusjaon tavoitteina lueteltavien asioiden olevan niin yleisiä ja ylimalkaisia, että ne sisältyvät itsestäänselvästi kunnan ja viranomais tahon toimintaan. Edelleen kannanotossa arvostellaan sitä, että vaikutuksia luonnonympäristöön aiotaan tarkastella vain kasvien osalta sekä arviointiohjelman kohtaa, jossa vaihtoehdon 0 selvästi "huonona" puolena mainitaan se, että "ranta-alueella rantojen suojelelualueen rakentamista voitaneen toteuttaa vain alueittaisten tilusjärjestelyjen pohjalta". Markkola huomauttaa, että rantojen suojeleluhjelman keskeinen tavoite on kuitenkin rantojen säilyttäminen vapaina. Markkola toteaa kannanotossaan, että pellon "rationalisointiraivaus" on perinnemaiseman kannalta tuhoisaa, uusjako hävittäisi historiallisen kapeasarkaisen maanomistusjärjestelmän ja katkaisisi paikkakohtaisen perinteen siirtymisen sekä veisi pohjan tarkalta, omakohtaiseen pitkäaikaiseen tuntemukseen perustuvalta maa- ja metsätaloudelta. Ohjelmaluonnoksen taulukoiden 4.3.1-4.3.3. selostustekstejä Markkola arvostelee puolueelliseksi.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN LAUSUNTO

Yleistä

Arviointiohjelma muodostaa melko hyvän pohjan arviointimenettelyn toteuttamiselle. Ohjelma täyttää pääosin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (792/94) 10 §:ssä säädetyt vaatimukset. Puutteena on pidettävä aikatauluarvion jättämistä pois ohjelmasta.

Arviointiohjelmasta ei käy riittävästi esille uusjaon ja kaavoituksen yhteys ja sen vaikutus uusjakoon. Jonkin verran muutoinkin häiritsee, että uusjaon vaikutuksia on ajateltu tarkasteltavan melko suppeasta näkökulmasta tulevaan kehitykseen ja tuleviin kenties muuttuviinkin tarpeisiin enemmän paneutumatta.

Vaihtoehdot

Kuulemiskierros toi selvästi esille ohjelman toteuttamisvaihtoehtojen riittämättömyyden. Tarjolla on kolme vaihtoehtoa, joista kaksi uusjaon toteutumisen sisältävää eivät ehkä riittävän selvästi poikkea toisistaan. Ympäristökeskus näkee tarpeellisena lisätä toteuttamisvaihtoehtoja seuraavasti:

- 1) 0-vaihtoehto, kuten ohjelmassa
- 2) 0+ -vaihtoehto: ohjattu vapaaehtoinen tilusjärjestely
- 3) kulttuurihistoriallisesti arvokkain kyläalue jätetään uusjaon ulkopuolelle; vain vapaaehtoiset rajajärjestelyt toteutetaan tällä alueella, muutoin kuten vaihtoehto 4
- 4) sama kuin ohjelman vaihtoehto 1
- 5) sama kuin ohjelman vaihtoehto 2; Marjaniemen osa-alueen tarkastelu on kuitenkin syytä jättää pois kunnan lausunnossa esitetyin perustein

Vaikutusten arviointi

Hailuodosta on tarjolla runsaasti luontoa ja ympäristöoloja käsittelevää aineistoa, jota on ajateltu hyödynnettävän arviointimenettelyssä. Lisäselvityksien tarve jääkin tältä osin melko pieneksi. Sen sijaan sosiaalisten vaikutusten arvioinnin problemaattinen kenttä vaatii enemmän uutta tietoa. Ohjelmassa esitettyä näkökulmaa on laajennettava ainakin jossain määrin myös muihin asianosaisiin kuin hailuotolaisiin. Tähän seikkaan puuttuu kuntakin lausunnossaan. Tutkimusmenetelmiä tulee monipuolistaa lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston lausunnossa esitettyjä ajatuksia hyväksi käyttäen.

Arviointiohjelmassa on suuntaa-antavasti esitetty arvioitavia vaikutuksia taulukon muodossa. Tämä on hyvä tapa havainnollistaa vaikutuksia arviointiselostuksessa. Taulukkoon tulee kuitenkin sisällyttää positiivisten ja negatiivisten vaikutusten sarakkeen lisäksi myös neutraalia tilannetta kuvaava sarake (ei vaikutusta).

Taulukkoketkeissä 4.3. 1. j a 4.3.2. on kiirehditty jo asioiden edelle: tässä vaiheessa ei voi vielä tietää, mikä on paras vaihtoehto.

Taulukon vaikutusluettelo ei saa rajoittaa tarkastelunäkökulmaa vain mainittuihin vaikutuksiin. Sosiaalisia vaikutuksia ajatellen luettelo on puutteellisin. Vaikutuksia matkailuelinkeinon kehittymiselle on syyt arvioida erikseen. Eräissä lausunnoissa huomautetaan perustellusti myös ojitusten ja tiestön vaikutusten laajemmasta tarkastelusta sekä eläimistövaikutusten arvioinnin puuttumisesta. Mikäli vaikutusten arviointi edellyttää näissä aihepiireissä ohjelmassa esitettyä laajempaa lisäselvitystarvetta, niitä tulee tarpeen mukaan tehdä. Tehtäväkentän laajuus huomioon ottaen tulee varmistaa riittävän monipuolisen asiantuntijajoukon käyttö tässä vaativassa arviointityössä. Edellä mainituin täsmennyksin ja lisäyksin arviointiohjelma kattaa keskeisimmät uusjaon YVA -menettelyssä selvitettävät ja arvioitavat näkökohdat. Yhteysviranomaisen antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita arviointimenettelyn toteuttamisesta.

Lausunto nähtävillä

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä virka-aikana arviointimenettelyn ajan Hailuodon kunnanvirastossa ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa (Isokatu 9, Oulu) virastojen aukioloaikoina.

Luonnonsuojelupäällikkö Eero Kaakinen